

С. О. Іванов
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Хмельницького університету управління та права

УДК 347.195

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ У ПРОЦЕСІ УЧАСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН У ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ

Розглядаються прогалини та колізії діючого законодавства щодо участі військових частин Збройних Сил України у цивільних відносинах. Це ускладнює захист інтересів держави та їх представництво з боку органів прокуратури у спірних відносинах, учасниками яких є військові частини. Доводиться, що військові частини у майнових відносинах слід визнавати юридичними особами публічного права, що обумовлює специфіку реалізації органами військової прокуратури інтересів держави у спірних відносинах за участю таких частин.

Ключові слова: військові частини, інтереси держави, юридичні особи публічного права, правовий статус.

У процесі реалізації покладених законодавством на державу її функцій остання створює у відповідних сферах суспільного життя окремі суб'єкти публічного права. Зокрема з метою забезпечення власної воєнної безпеки та оборони державою було створено Збройні Сили України, основною організаційною ланкою яких є військові частини (ст.ст. 1, 3 Закону України "Про Збройні Сили України" [1]). Останні, у процесі виконання поставлених у законодавстві завдань, реалізують комплекс політичних, економічних, екологічних, воєнних, соціальних і правових заходів (ст. 1 Закону України "Про оборону України" [2]). Цим самим, під час забезпечення стану обороноздатності України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості передбачається залучення механізмів регулювання правовідносин не тільки галузей конституційного та адміністративного права, але й трудового права (стосовно організації процесу праці працівників Збройних Сил України), фінансового права (під час одержання бюджетних асигнувань та в процесі розпорядження ними), а також цивільного права. В останньому випадку, поширеною є практика участі військових частин у речових правовідносинах (щодо управління закріпленим державою майном відповідно до положень Закону України "Про правовий режим майна у Збройних Силах України" [3]), у договірних відносинах (з приводу ресурсного забезпечення мети свого створення продовольством, паливно-мастильними матеріалами, військовою зброєю, боєприпасами до неї згідно положень Закону України "Про державне оборонне замовлення" [4]), у недоговірних правовідносинах (у зобов'язаннях з односторонніх правочинів, публічної обіцянки винагороди, деліктних зобов'язань відповідно до норм ЦК України) та в інших ситуаціях. Крім того, в нинішніх умовах недостатнього фінансування потреб Збройних Сил України військові частини все частіше залучаються до участі в майновому обороті з метою отримання прибутку (відповідно до положень Закону України "Про господарську діяльність у Збройних Силах України" [5]).

Слід відмітити, що незважаючи на наведені вище ситуації участі цих осіб у цивільних відносинах, правовий статус військових частин як учасників цивільних відносин залишається недостатньо врегульованим, що є причиною виникнення низки

колізій. Наприклад, відповідно до положень п. 3.1.3. Положення про військове (корабельне) господарство Збройних Сил України [6] військові частини є юридичними особами. У той же час, аналіз положень Закону України “Про господарську діяльність у Збройних Силах України” [5] дає підстави для висновку, що ініціатором участі у цивільних відносинах з метою отримання додаткових, поряд із державним фінансуванням прибутків, виступають не окремі військові частини — юридичні особи, а в цілому Збройні Сили України, в особі центрального органу військового управління — Міністерства оборони України. Викликає також застереження той факт, що окремі військові частини часто не є зареєстрованими, в якості юридичних осіб у порядку, передбаченому Законом України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців” [7] (на практиці відповідні посадові особи військового управління цю державну реєстрацію підмінюють реєстрацією військової частини у Міністерстві оборони України, як суб’єкта господарювання відповідно до положень Порядку реєстрації військових частин як суб’єктів господарської діяльності у Збройних Силах [8]). Неоднозначним є також факт розповсюдження практики організації договірної діяльності військових частин на основі загальних (типових) положень про ці організації (йдеться про Положення про військове (корабельне) господарство Збройних Сил України [6], яке зазначається в преамбулі укладеного військовою частиною договору в умовах відсутності прийнятого індивідуального установчого документа).

Слід констатувати про дискусійність на науковому рівні питання сутності військових частин, як учасників цивільних. Зокрема, висловлені думки вчених, що військові частини не є юридичними особами, оскільки не мають майна на праві власності, а відтак у них відсутня одна з основоположних ознак юридичної особи — майнова відокремленість [10, с. 4]. Інші вчені наводять аргументи на користь протилежного висновку, що військові частини де-факто є юридичними особами, однак де-юре цей статус за ними не закріплений, тобто вони є квазіюридичними особами [11, с. 3].

Звідси актуальним постає питання цивільно-правового статусу військових частин: чи є військові частини окремими учасниками цивільних відносин із відповідним статусом юридичної особи чи в їх діяльності постійно здійснюється реалізація інтересів їх засновника — держави? Вирішення цього питання матеріального характеру в нинішніх умовах активізації участі цих суб’єктів публічного права у майнових відносинах має своє продовження у процесуальних галузях права, в ракурсі можливості здійснення представництва інтересів держави органами прокуратури відповідно до п. 2 ст. 121 Конституції України та ст. 36¹ Закону України “Про прокуратуру” [9] у спірних правовідносинах. Наведені питання й обумовлюють *актуальність теми* цієї публікації.

Метою статті є проведення на основі існуючої доктрини права та чинного законодавства (правозастосовної практики) наукового аналізу особливостей цивільно-правового статусу таких учасників цивільних відносин, як військові частини та обґрунтування, в результаті цього, присутності або відсутності реалізації інтересів держави у цивільних відносинах за участі військових частин.

Загалом, поняття “військова частина” розкривається у військовому законодавстві. Військові частини — це частини, які входять до складу з’єднань, окремі частини, кораблі, установи, військово-навчальні заклади, об’єкти та організації Збройних Сил України, які ведуть своє господарство (п. 1.1. Положення про військове (корабельне) господарство Збройних Сил України [6]). Військові частини, перш за все, є носіями владних повноважень і виступають у публічно-правових відносинах суб’єктами реалізації поставленої державою мети у вигляді відсічі можливої агресії із зовні (ч. 2 ст. 17 Конституції України), а тому головні завдання, внутрішня структура, підпорядкування, порядок звітності та контролю в цій сфері регулюється нормами конституційного й адміністративного права.

У той же час, як вже відзначалося, військові частини приймають участь у цивільних відносинах. Практика участі цих осіб у зазначених різновидах правовідносин свідчить про необхідність диференціації такої участі. Так, у договірних відносинах під час поставки продукції в умовах державного оборонного замовлення (відповідно до

положень Закону України “Про державне оборонне замовлення” [4]) військові частини, як державні замовники при укладанні державного контракту з виконавцем державного замовлення діють “від імені держави” (ч. 4 п. 1 ст. 1 Закону України “Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб” [12]); поставка товарів, робіт і послуг для задоволення державних потреб забезпечуються *за рахунок коштів Державного бюджету України* (ч. 1, 2 п. 2, п. 4 ст. 1 Закону України “Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб” [12]); за зобов’язаннями державних замовників *держава несе майнову відповідальність* як гарант цих зобов’язань (п. 1 ст. 2 Закону України “Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб” [12]). Отже, у цій ситуації держава для виконання своїх завдань (у вигляді централізованого забезпечення Збройних Сил України матеріальними та іншими ресурсами, необхідними їм для виконання поставлених завдань) використовує правові форми приватного права.

У той же час, військові частини, як суб’єкти права, мають власні права та інтереси. Щодо цього, слід акцентувати увагу на зміст рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді [13]), в якому зазначається про наявність у створених державою суб’єктів права (наприклад, органів державної влади) власних інтересів, які можуть збігатися повністю, частково, або не збігатися з інтересами держави.

Військові частини, відповідно до положень чинного законодавства, мають всі окреслені у ЦК України ознаки юридичних осіб, з деякою специфікою прояву їх. Зокрема, ці особи мають організаційну єдність (у вигляді поставленої мети їх створення, а також штату структурних підрозділів і посад щодо її виконання), майнову відокремленість (у вигляді закріплення державою свого майна на відповідному титулі відповідно до положень Закону України “Про правовий режим майна у Збройних Силах України” [3]), несуть самостійну майнову відповідальність (в межах коштів, що надходять на їх рахунки по відповідних статтях кошторису відповідно до ст. 5 Закону України “Про господарську діяльність у Збройних Силах України” [5]).

Вияв специфіки прояву деяких ознак військових частин як учасників цивільних відносин (зокрема, щодо порядку їх створення, майнової відокремленості, порядку цивільно-правової відповідальності) можна пояснити встановленням за цими, створеними у розпорядчому порядку державою особами, правового статусу юридичної особи публічного права. Однак, ця специфіка цивільно-правового статусу військових частин не призводить до заміни поширених у цивільних відносинах засад рівності, диспозитивності на адміністративно-правові принципи нормативного регулювання правовідносин.

Отже, слід констатувати про закріплення у чинному законодавстві дуалізму правового становища військових частин у цивільних відносинах. У цих особах зосереджені дві іпостасі. За своєю сутністю (публічно-правовою характеристикою) військові частини реалізують інтереси держави у оборонній сфері (в цих випадках зазначені суб’єкти публічного права діють у цивільних відносинах від імені та в інтересах держави, як її представники відповідно до ст. 173 ЦК України). Інше правове становище військових частин у цивільних відносинах пов’язується із потребою цих організаційних утворень у децентралізованому ресурсному забезпеченні своєї діяльності та у створенні передумов для участі у зобов’язальних відносинах з метою отримання позабюджетних джерел фінансування (їх правовий статус у цих правовідносинах регулюється відповідно главою 7 ЦК України та положеннями Закону України “Про господарську діяльність у Збройних Силах України” [5]).

Продовженням наведеного дуалізму правової природи військових частин, як учасників цивільних відносин є поширені у правозастосовчій практиці випадки, коли органи військової прокуратури у спірних правовідносинах здійснюють представництво інтересів держави в особі конкретної військової частини (див. напр. постанову Вищого

господарського суду України від 21 червня 2006 року № 24/382 [14]) та випадки, коли суди з'ясовують, що прокурором пред'явлено позов не в інтересах держави, а в інтересах певної військової частини, яка у спірних правовідносинах виступала як окремий суб'єкт правовідносин і повинна самостійно здійснювати захист своїх прав. В останньому випадку суди повертають заяву без розгляду (див. напр. постанову Вищого господарського суду України від 14 червня 2006 р., № 05–6–26/784 [15]).

Поширення випадків, коли суди висловили заперечення щодо наявності факту порушення інтересів держави в момент участі певного суб'єкта публічного права у цивільних відносинах можна пояснити тим, що нині на законодавчому рівні чітко не прописано суть цивільно-правового статусу таких осіб та зміст поняття “державні інтереси”, які реалізують створені державою суб'єкти права. Так, відповідно до п. 1 рішення Конституційного Суду України за конституційними поданнями Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України [13] “інтереси держави” є оціночним поняттям, прокурор чи його заступник у кожному конкретному випадку самостійно визначає з посиланням на законодавство, на підставі якого подається позов, в чому саме відбулося чи може відбутися порушення матеріальних чи інших інтересів держави, обґрунтовує у позовній заяві необхідність їх захисту та зазначає орган, уповноважений державою здійснювати відповідні функції у спірних відносинах. Означення публічних інтересів універсальною формулою пов'язане з певним ризиком необґрунтованого обмеження кола публічних правовідносин або, навпаки, їх розширенням.

Державні інтереси у цивільних відносинах безпосередньо реалізуються військовими частинами, у випадках передбачених законом. Наприклад, відповідно до ст. 173 ЦК України, від імені держави за спеціальним дорученням окрім фізичних та юридичних осіб, можуть виступати й суб'єкти публічного права. У цих цивільних відносинах процес волеутворення реалізує держава в особі відповідних органів державної влади (наприклад, Міністерства оборони України), а процес волевиявлення — створені нею суб'єкти публічного права (наприклад, військові частини). Стороною цих відносин виступає держава. Цей механізм, зокрема, спостерігається під час розміщення та виконання державного оборонного замовлення, як засобу державного регулювання у сфері наукового та матеріально-технічного забезпечення потреб оборони і національної безпеки України (п. 1 ст. 1 Закону України “Про державне оборонне замовлення” [4]). Крім цього, у випадках, передбачених законом інтереси держави здійснюються військовими частинами у речових правовідносинах (наприклад, під час виконання делегованого повноваження щодо відчуження через механізм комісії військового майна, що є придатним для подальшого використання, але не знаходить застосування у повсякденній діяльності військ, надлишкового майна, а також цілісних майнових комплексів та іншого нерухомого майна, рішення про що, згідно із ч. 2 ст. 6 Закону України “Про правовий режим майна у Збройних Силах України” [3] попередньо приймає Кабінет Міністрів України за поданнями Міністерства оборони України). У недоговірних зобов'язаннях порушення державних інтересів спостерігається під час незаконних рішень, дій чи бездіяльності посадової чи службової особи військової частини при здійсненні нею своїх повноважень (ст. 1174 ЦК України); виконання рішень суду щодо відшкодування шкоди, завданої фізичній особі незаконними діями органів дізнання (відповідно до Закону України “Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду” [16]) у випадку, коли органом дізнання у Збройних Силах України виступав командир військової частини у справах про злочини, вчинені підлеглими йому військовослужбовцями, а також у справах про злочини, вчинені працівниками Збройних Сил України у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків в розташуванні цієї військової частини чи на військових об'єктах (п. 1.1 Інструкції про провадження дізнання у Збройних Силах України [17]), а також під час розслідування нещасних випадків, професійних захворювань і аварій (відповідно до Інструкції про розслідування та облік нещасних випадків, професійних

захворювань і аварій у Збройних Силах України [18]).

У наведених вище ситуаціях логічним є поширення у судовій практиці прецедентів, коли держава в особі своїх прокурорських органів відстоює свої власні інтереси. Наприклад, така ситуація спостерігається в прийнятій постанові Вищого господарського суду України від 18 жовтня 2007 р. № 2–26/5271.1–2006 [19], де військовою прокуратурою опротестовувалися дії військової частини — суб'єкта права оперативного управління, який перевищив свої повноваження, укладаючи правочини з відчуження військового майна, яке є придатним для подальшого використання, але не застосовується у повсякденній діяльності військ (цілісного майнового комплексу) без відповідного на це рішення власника — держави в особі Кабінету Міністрів України. Наведена вище судова практика представництва інтересів держави в особі діяльності створених нею організацій спостерігається також у зобов'язальних відносинах. Наприклад, типовими є випадки подачі позовів військовою прокуратурою в інтересах держави в особі діяльності військової частини щодо розірвання договору оренди окремого індивідуально визначеного майна у зв'язку із просрочкою сплати орендної плати за цим договором. Подача позову саме прокуратурою в інтересах держави, а не окремою військовою частиною обґрунтовується у судовому засіданні тим, що у цих відносинах порушеними є саме інтереси держави у зв'язку із чим держава не отримує належної орендної плати за передане в оренду майно або у зв'язку із незаконною передачею державного майна в оренду спричиняються збитки державі у вигляді недоотриманих коштів (через неможливість державної установи використовувати належне їй майно). Крім цього, поширеною є судова практика представництва інтересів держави в особі Міністерства оборони України в суді органами військової прокуратури в спорах щодо укладання та виконання державного оборонного замовлення (наприклад, у прийнятій постанові Вищого господарського суду України від 29 березня 2007 р., № 36/581 [20]).

Участь військових частин у цивільних відносинах щодо реалізації власних засновницьких інтересів як організаційних утворень наявна, зокрема, під час створення на базі переданого державою майна та наперед визначеної свободи дій у межах цивільної правосуб'єктності належних умов своєї діяльності на постійній основі як окремого суб'єкта права (забезпечення свого функціонування як організації) необхідними матеріальними ресурсами (водо-, тепло-, енергоресурсами та іншими об'єктами). Для забезпечення реалізації зазначених засновницьких інтересів військових частин, при придбанні останніми необхідних для своєї діяльності матеріальних об'єктів, держава як їх засновник у централізованому порядку виділяє бюджетні кошти — затверджує їхні кошториси. Отже, у цивільних відносинах при перетворенні виділених бюджетних засобів у матеріальні засоби свого функціонування військові частини здійснюють задоволення своїх інтересів і виступають окремими учасниками цих відносин.

Реалізація власних інтересів військових частин відбувається в момент їхньої участі у речових правовідносинах, що виникають під час управління закріпленим державою майном (щодо обліку та збереження закріпленого за організаціями Збройних Сил України майна у належному стані, дій щодо його утримання, користування та списання у передбачених законодавством випадках, тощо). Внаслідок цього, військові частини як організації здійснюють управління об'єктами господарського, технічного і медичного призначення, спеціальними спорудами, об'єктами навчально-матеріальної бази, культурно-освітнім майном (п. 2.3 Положення про військово (корабельне) господарство Збройних Сил України [6]). Інтерес власника — держави в цьому випадку реалізується опосередковано.

Досягнення реалізації засновницьких інтересів військових частин також відбувається в момент їх участі у зобов'язальних відносинах. Йдеться про випадки здійснення зазначеними особами закупівель майна без залучення механізму державного оборонного замовлення у передбачених ч. 1 ст. 2 Закону України “Про здійснення державних закупівель” [21] випадках (наприклад, під час децентралізованого поповнення матеріальних засобів за прямими договорами закупівлі із комерційними структурами відповідно до п. 5.2.1 Положення про військово (корабельне) господарство Збройних

Сил України [6]). Про самостійну участь організацій Збройних Сил України у майнових відносинах з метою забезпечення військ (сил) за територіальним принципом у мирний час йдеться у положеннях Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006–2011 роки [22].

Реалізація інтересів військових частин — юридичних осіб відбувається під час участі цих непідприємницьких організацій у цивільних відносинах з метою отримання прибутку, якщо ця діяльність відповідає меті, для якої їх було створено, та сприяє її досягненню (ст. 86 ЦК України). Йдеться про надану організаціям Збройних Сил України у нормативному порядку (згідно положень Закону України “Про господарську діяльність у Збройних Силах України” [5]) можливість здійснювати господарську діяльність, спрямовану на одержання додаткових джерел фінансування своєї діяльності.

У зазначених вище ситуаціях участі військових частин у цивільних відносинах, ці особи переслідують забезпечення реалізації власних інтересів як організацій і представництво органів прокуратури у виниклих щодо цього судових справ є недоцільним. Поширені при цьому твердження представників військових частин у суді, що звернення до військової прокуратури обумовлено тим, що у відповідних кодах економічної класифікації видатків військової частини коштів на сплату державного мита у випадку самостійного подання цього позову не передбачено, не повинні братися за основу.

У такий спосіб у статті був наведений орієнтовний перелік рекомендацій вирішення питання, коли і в яких цивільних правовідносинах діє військова частина як суб’єкт права, а в яких діє держава в особі своїх представників. У випадку участі військових частин у цивільних відносинах з метою реалізації своїх власних інтересів як організаційних утворень (у вигляді створення належних матеріальних умов здійснення своєї діяльності) правовий статус цих осіб визначається загальними положеннями про юридичну особу (глава 7 ЦК України). В момент реалізації військовими частинами інтересів держави у цивільних відносинах їх правове становище, як представників держави окреслено положеннями ЦК України щодо представництва (глава 17 ЦК України, ст. 173 ЦК України).

Для уникнення виникнення на практиці помилок щодо питання в яких цивільних відносинах за участю військових частин реалізуються інтереси держави, а органи прокуратури зобов’язані здійснювати в суді представництво інтересів держави, а в яких представництво прокуратури є неможливим, потрібно внести зміни та доповнення у положення чинного ЦК України стосовно створення легальних передумов участі у цивільних відносинах таких їх учасників як військові частини та інших різновидів юридичних осіб публічного права. Йдеться, зокрема, про загальні засади участі цих осіб у цивільних відносинах в якості окремих їх учасників, ознаки юридичних осіб публічного права, організаційно-правові форми, особливості несення ними майнової відповідальності.

Змодельовані у цій статті положення щодо правової природи військових частин як учасників цивільних відносин можуть стати основою для окреслення суті цивільно-правового статусу юридичних осіб публічного права та специфіки правового статусу цих осіб у процесуальних галузях права.

Список використаних джерел

1. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1934–ХІІ [Текст] // ВВР. — 1992. — № 9. — Ст. 108.
2. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1932–ХІІ [Текст] // ВВР. — 1992. — № 10. — Ст. 113.
3. Про правовий режим майна у Збройних Силах України : Закон України від 21.09.1999 р. № 1075–ХІV [Текст] // ВВР. — 1999. — № 48. — Ст. 407.
4. Про державне оборонне замовлення : Закон України від 03.03.1999 р. № 464–ХІV [Текст] // ВВР. 1999. № 17. Ст. 111.
5. Про господарську діяльність у Збройних Силах України : Закон України від 21.09.1999 р. № 1076–ХІV [Текст] // ВВР. — 1999. — № 48. — Ст. 408.
6. Положення про військово (корабельне) господарство Збройних Сил України : затв. наказом Міністра

- оборони України від 16.07.1997 р. № 300 ; зареєстр. в Міністерстві юстиції України 22.12.1997 р. за № 615/2419 [Текст] // ОВУ. — 1997. — Число 52. — Ст. 202.
7. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV [Текст] // ВВР. — 2003. — № 31-32. — Ст. 263.
 8. Порядок реєстрації військових частин як суб'єктів господарської діяльності у Збройних Силах : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 03.05.2000 р. № 749 [Текст] // ОВУ. — 2000. — № 18 (19.05.2000). — Стор. 184. — Ст. 752.
 9. Про прокуратуру : Закон України від 05.11.1991 р. [Текст] // ВВР. — 1991. — № 53. — Ст. 793.
 10. Кондик, П. Проблеми правового регулювання економічної та господарської діяльності Збройних Сил України [Текст] / П. Кондик // Народна армія. — 1999. — 10 квітня. — С. 4-5.
 11. Кісель, В. Й. Військові частини як суб'єкти цивільного права [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 "Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право" / В. Й. Кісель — К., 2007. — 19 с.
 12. Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб : Закон України від 22.12.1995 р. № 493/95 ВР [Текст] // ВВР. — 1996. — № 3. — Ст. 9.
 13. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді) від 08.04.1999 р. № 3-рн/99. Справа № 1-1/99 [Текст] // ОВУ. — 1999. — № 15 (30.04.1999). — Ст. 35.
 14. Постанова Вищого господарського суду України від 21 червня 2006 р. № 24/382 [Електронний ресурс] Вищий господарський суд України. Офіційний веб-сайт. — Режим доступу : http://www.arbitr.gov.ua/docs/28_1279635.html.
 15. Постанова Вищого господарського суду України від 14 червня 2006 р. № 05-6-26/784. [Електронний ресурс] Вищий господарський суд України. Офіційний веб-сайт. — Режим доступу : http://www.arbitr.gov.ua/docs/28_1274858.html.
 16. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду : Закон України від 01.12.1994 р. [Текст] // ВВР. — 1995. — № 1. — Ст. 1.
 17. Інструкція про провадження дізнання у Збройних Силах України : затв. наказом Міністра оборони України від 27.07.2006 р. № 465 ; зареєстр. в Міністерстві юстиції України 02.08.2006 р. за № 921/12795 [Текст] // ОВУ. — 2006. — № 32 (23.08.2006). — Стор. 205. — Ст. 2344.
 18. Інструкція про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій у Збройних Силах України : затв. наказом Міністра оборони України 06.02.2001 р. № 36 ; зареєстр. в Міністерстві юстиції України 23.02.2001 р. за № 169/5360 [Текст] // ОВУ. — 2001. — № 9 (16.03.2001). — Стор. 335. — Ст. 385.
 19. Постанова Вищого господарського суду України від 18 жовтня 2007 р. № 2-26/5271.1-2006 (2-1/5385-2005) [Електронний ресурс] Вищий арбітражний суд України. Офіційний веб-сайт. — Режим доступу : http://www.arbitr.gov.ua/docs/28_1741368.html.
 20. Постанова Вищого господарського суду України від 29 березня 2007 р. № 36/581 [Електронний ресурс] Вищий арбітражний суд України. Офіційний веб-сайт. — Режим доступу : http://www.arbitr.gov.ua/docs/28_1542597.html.
 21. Про здійснення державних закупівель : Закон України від 01.06.2010 р. № 2289-VI [Текст] // ВВР. — 2010. — № 33. — Ст. 471.
 22. Остапеч, О. М. Орієнтири Державної програми розвитку ЗС України на 2006-2011 роки : Аутсорсинг у Збройних Силах України // [Електронний ресурс] / О. М. Остапеч // Центр воєнної політики та політики безпеки. — Режим доступу : <http://defpol.org.ua/site/index.php/uk/arhiv/obonoglyad/2711-2006-2011>.

*Рекомендовано до друку кафедрою цивільного права та процесу
Хмельницького університету управління та права
(протокол № 5 від 17 січня 2011 року)*

Надійшла до редакції 20.01.2011

Іванов С. А. Реализация интересов государства в процессе участия воинских частей в гражданских правоотношениях

Приводиться материал относительно существующих пробелов и коллизий действующего законодательства, посвященного участию воинских частей Вооруженных Сил Украины в гражданских правоотношениях. Данный факт усложняет защиту государством своих интересов и возможность защиты этих интересов со стороны органов прокуратуры в спорных правоотношениях, сторонами которых выступают воинские части. Наводиться доказательная база о том, что воинские части в гражданских правоотношениях необходимо признавать юридическими лицами публичного права. Данный факт обуславливает специфику реализации

органами военной прокуратуры интересов государства в спорных правоотношениях с участием таких лиц.

Ключевые слова: *воинские части, интересы государства, юридические лица публичного права, правовой статус.*

Ivanov, S. O. Realization of State Interest in Process of Military Units Participation in Civil Relations

Modern collisions and gaps of actual legislation as to the participation of military units of the Armed Forces of Ukraine in civil relations are being considered in the article. This state of affairs makes difficulties in lawful sphere as to the necessity of realization of interests of the state as to the disputable relations by the organs of the public prosecutor's office, participants of which are military units. By advanced theses about dualism of legal situation of military units the author explains practice of realizations by the organs of the public prosecutor's office of state interests in disputable relations with the participation of military units.

Key words: *military units, state interest, judicial individuals of public law, legal status.*

